

Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Απρίλιος 2015

Οι Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στοχεύουν στην αποτύπωση των αντιλήψεων των επιχειρηματιών και καταναλωτών για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και των προσδοκιών τους για διάφορα οικονομικά μεγέθη. Τα στοιχεία συλλέγονται μηνιαία, βάσει εναρμονισμένων ερωτηματολογίων σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και καλύπτουν τους τομείς των υπηρεσιών, του λιανικού εμπορίου, της οικοδομικής βιομηχανίας, της μεταποίησης καθώς και τα νοικοκυριά-καταναλωτές. Η χρησιμότητα αυτών των στοιχείων έγκειται στις προπορευόμενες πληροφορίες που περιέχουν για την εξέλιξη διαφόρων μακροοικονομικών μεγεθών, συνεπώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή βραχυπρόθεσμων προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών μεταβλητών. Τα στοιχεία παρουσιάζουν τη διαφορά του ποσοστού των ερωτηθέντων που απάντησαν θετικά από το ποσοστό αυτών που εκφράστηκαν αρνητικά. Οι έρευνες περιέχουν ερωτήσεις που αφορούν την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και νοικοκυριών (Τρέχουσα Κατάσταση) ή τις προσδοκίες τους για το προσεχές μέλλον (Προσδοκίες). Για κάθε τομέα υπολογίζεται ένας δείκτης που αντανακλά τη γενική αντίληψη στο συγκεκριμένο τομέα (τρέχουσα κατάσταση και προσδοκίες). Για παρουσίαση της ευρύτερης οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο δημοσιεύεται ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ-ΚΟΕ) ο οποίος αποτελείται από σταθμισμένες απαντήσεις που αφορούν την τρέχουσα κατάσταση και τις προσδοκίες από όλους τους τομείς και καταναλωτές. Η στάθμιση του εν λόγω δείκτη λαμβάνει υπόψη τη συνεισφορά του κάθε τομέα στο ΑΕΠ της Κύπρου. Οι έρευνες διενεργούνται ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα το οποίο δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Για τα νοικοκυριά-καταναλωτές το δείγμα είναι τυχαίο και η έρευνα γίνεται τηλεφωνικά. Οι έρευνες διεξάγονται μεταξύ της πρώτης και της τρίτης εβδομάδας του κάθε μήνα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τον Απρίλιο 2015 το οικονομικό κλίμα παρουσίασε βελτίωση με το Δείκτη Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ) να αυξάνεται κατά 4 μονάδες σε σύγκριση με το Μάρτιο 2015. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος σε όλους τους τομείς που καλύπτονται στην Έρευνα καθώς και στην ενδυνάμωση της οικονομικής εμπιστοσύνης των καταναλωτών.

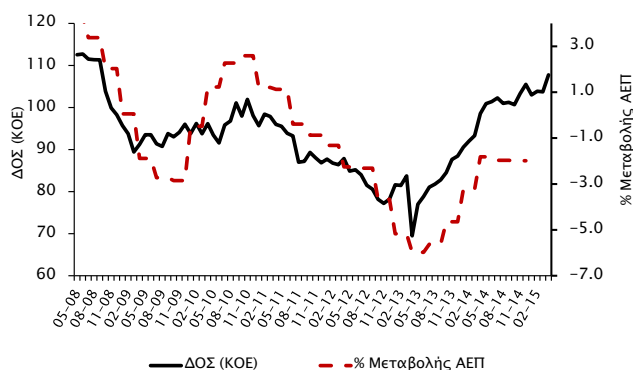
Στις υπηρεσίες η άνοδος του κλίματος σχετίζεται με ευνοϊκότερες αξιολογήσεις της οικονομικής κατάστασης και του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων κατά το τελευταίο τρίμηνο. Το κλίμα στο λιανικό εμπόριο, τις κατασκευές και τη μεταποίηση αν και κατέγραψε βελτίωση παραμένει σε αρνητικά επίπεδα. Σε αντίθεση με τις υπηρεσίες όπου η αύξηση στην εμπιστοσύνη τον Απρίλιο συνδέεται με την τρέχουσα κατάσταση, η καλύτερευση στο κλίμα σε λιανικό εμπόριο, κατασκευές και μεταποίηση σχετίζεται κυρίως με πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις για τις πωλήσεις, την απασχόληση και την παραγωγή αντίστοιχα κατά τους επόμενους τρεις μήνες.

Η καλύτερευση του κλίματος στους καταναλωτές προέρχεται από τις λιγότερο αρνητικές αξιολογήσεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών και της Κύπρου γενικότερα κατά τους επόμενους 12 μήνες, την ενίσχυση των προσδοκιών των καταναλωτών για κάμψη της ανεργίας καθώς και τη λιγότερο αρνητική στάση προς την αποταμίευση.

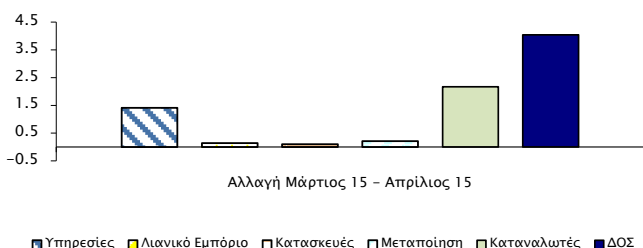
Τον Απρίλιο 2015 ο Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΔΟΣ)¹ για την Κύπρο αυξήθηκε κατά 4 μονάδες σε σύγκριση με το Μάρτιο 2015.² Ο ΔΟΣ κατά το τελευταίο εξάμηνο κινείται σταθερά πάνω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο ανακτώντας τα προ κρίσης επίπεδα εμπιστοσύνης.³

Διάγραμμα 1: Δείκτης Οικονομικής Συγκυρίας (ΚΟΕ) και ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ

Η αύξηση του ΔΟΣ τον Απρίλιο οφείλεται σε καλύτερευση του οικονομικού κλίματος σε όλους τους τομείς με μεγαλύτερη τη βελτίωση που καταγράφηκε μεταξύ των καταναλωτών (Διάγραμμα 2).

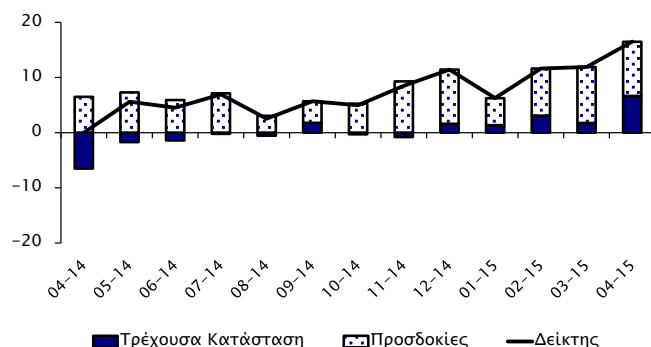
Διάγραμμα 2: Αλλαγή ΔΟΣ και οι συνιστώσες της

Στον τομέα των *υπηρεσιών* το επιχειρηματικό κλίμα βελτιώθηκε λόγω καλύτερευσης της τρέχουσας κατάστασης (Διάγραμμα 3). Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, περισσότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν θετικά την οικονομική κατάσταση και τη ζήτηση της επιχείρησής τους το τελευταίο τρίμηνο, ενώ οι προσδοκίες τους για τον κύκλο εργασιών το επόμενο τρίμηνο παρέμειναν στα επίπεδα του Μαρτίου, με τις αισιόδοξες απαντήσεις να υπερισχύουν. Τον Απρίλιο ελαφρώς λιγότερες επιχειρήσεις απάντησαν ότι η απασχόλησή τους το τελευταίο τρίμηνο έχει αυξηθεί, ενώ ευνοϊκότερες σε σύγκριση με τον περασμένο μήνα

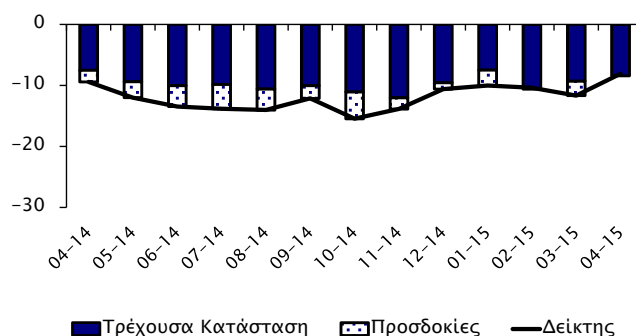
καταγράφηκαν οι προσδοκίες για τον αριθμό των εργαζομένων το επόμενο τρίμηνο. Τον Απρίλιο λιγότερες επιχειρήσεις, συγκριτικά με το Μάρτιο, δήλωσαν ότι σχεδιάζουν μειώσεις τιμών τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Υπηρεσίες (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στο *λιανικό εμπόριο* το επιχειρηματικό κλίμα καλυτέρευσε λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Λιανικό Εμπόριο (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Σε σύγκριση με το Μάρτιο, ελαφρώς λιγότερες επιχειρήσεις παρατήρησαν μείωση στις πωλήσεις τους τελευταίους τρεις μήνες. Οι αξιολογήσεις για τα τρέχοντα αποθέματα παρέμειναν αμετάβλητες για τρίτο συνεχόμενο μήνα, με τις περισσότερες επιχειρήσεις να θεωρούν ότι το στοκ τους είναι σε χαμηλά επίπεδα. Σημαντική βελτίωση κατέγραψαν τον Απρίλιο οι προσδοκίες για τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων το επόμενο τρίμηνο. Επιπρόσθετα, λιγότερες επιχειρήσεις συγκριτικά με το Μάρτιο εκτιμούν ότι θα μειωθούν οι παραγγελίες τους σε προμηθευτές τους επόμενους τρεις μήνες. Παρά ταύτα, οριακά δυσμενέστερες συγκριτικά με το Μάρτιο διαμορφώθηκαν οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για την απασχόληση τους επόμενους τρεις μήνες. Τον Απρίλιο περισσότερες επιχειρήσεις δήλωσαν ότι προτίθενται να αυξήσουν τις τιμές τους κατά τους επόμενους τρεις μήνες (Πίνακας 1).

Στον τομέα των *κατασκευών* το επιχειρηματικό κλίμα καλυτέρευσε οριακά λόγω βελτίωσης των προσδοκιών

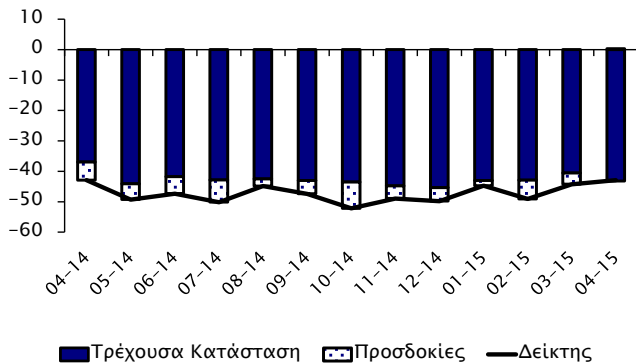
¹ Economic Sentiment Indicator (ESI).

² Από το Φεβρουάριο 2015 τα στοιχεία για το ΔΟΣ (ΚΟΕ) έχουν αναθεωρηθεί λόγω αναπροσαρμογής του μακροχρόνιου μέσου όρου που χρησιμοποιείται για την κατασκευή του Δείκτη.

³ Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2005) υπολογίζεται σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου χρόνου (πηγή: "Α.Ε.Π. ΣΕ ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΤΙΜΕΣ, 4ο ΤΡΙΜΗΝΟ 2014", Στατιστική Υπηρεσία 11/03/15).

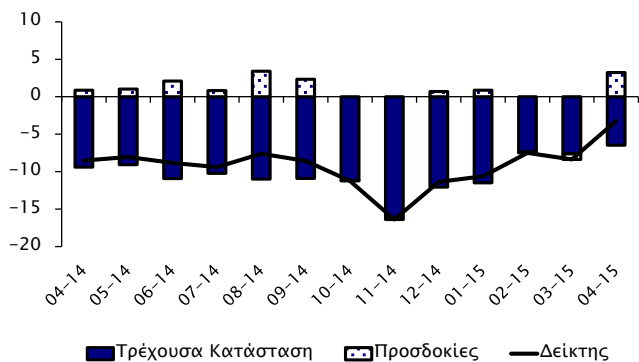
(Διάγραμμα 5). Σε σχέση με τον Μάρτιο, οι αξιολογήσεις για την οικοδομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων το τελευταίο τρίμηνο διαμορφώθηκαν λιγότερο αρνητικές. Αντίθετα, οι απαντήσεις για τα υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ήταν αρνητικότερες τον Απρίλιο. Συγκριτικά με τον περασμένο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις προγραμματίζουν μείωση στο προσωπικό αλλά και στις τιμές πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Κατασκευές (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Στη **μεταποίηση** το επιχειρηματικό κλίμα καλυτέρευσε λόγω βελτίωσης της τρέχουσας κατάστασης και των προσδοκιών (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος - Μεταποίηση (συνεισφορά τρέχουσας κατάστασης και προσδοκιών)

Σε σχέση με τον περασμένο μήνα, λιγότερες επιχειρήσεις αξιολόγησαν αρνητικά την παραγωγή τους κατά τους τελευταίους τρεις μήνες και παράλληλα περισσότερες αναμένουν αύξηση στην παραγωγή το επόμενο τρίμηνο. Οι αξιολογήσεις για τις τρέχουσες συνολικές παραγγελίες και τις τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές σημείωσαν βελτίωση συγκριτικά με τον Μάρτιο, ωστόσο η πλειοψηφία συνεχίζει να χαρακτηρίζει τα επίπεδά τους ως μη ικανοποιητικά. Τον Απρίλιο ελαφρώς λιγότερες επιχειρήσεις από ό,τι το Μάρτιο απάντησαν ότι τα αποθέματα τελικών προϊόντων τους βρίσκονται κάτω από το κανονικό. Οι προσδοκίες των επιχειρήσεων για τον αριθμό των εργαζομένων τους το επόμενο τρίμηνο δεν παρουσίασαν μεταβολή. Τον

Απρίλιο έχουν ενταθεί οι τάσεις για αύξηση των τιμών πώλησης το επόμενο τρίμηνο (Πίνακας 1).

Το κλίμα ανάμεσα στους **καταναλωτές** τον Απρίλιο καλυτέρευσε. Οι αξιολογήσεις τους για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες σημείωσαν βελτίωση ενώ οι απαντήσεις τους για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους παρέμειναν στα αρνητικά επίπεδα του Μαρτίου. Οι εκτιμήσεις τους για την οικονομική κατάσταση της Κύπρου και των νοικοκυριών τους κατά τους επόμενους 12 μήνες κατέγραψαν σημαντική βελτίωση. Τον Απρίλιο ενισχύθηκαν οι προσδοκίες των καταναλωτών για κάμψη της ανεργίας στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες (Διάγραμμα 7, Πίνακας 1).

Διάγραμμα 7: Δείκτης Προσδοκιών - Καταναλωτές (συνεισφορά οικονομικής κατάστασης και άλλων παραγόντων)

Τον Απρίλιο λιγότεροι καταναλωτές δηλώνουν πως οι τιμές των καταναλωτικών προϊόντων τους τελευταίους 12 μήνες έχουν παραμείνει σταθερές ή μειωθεί και ταυτόχρονα περισσότεροι αναμένουν αυξητικές τάσεις στις τιμές τους επόμενους 12 μήνες. Σε σχέση με τον περασμένο μήνα, λιγότεροι καταναλωτές χαρακτηρίζουν ακατάλληλη την τρέχουσα χρονική στιγμή για μεγάλες αγορές ή για αποταμίευση. Οι προθέσεις των καταναλωτών για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες παρέμειναν στα αρνητικά επίπεδα του Μαρτίου. Αν και η πιθανότητα αποταμίευσης σημείωσε βελτίωση τον Απρίλιο, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί απομακρυσμένο το ενδεχόμενο να αποταμιεύσει μέσα στους επόμενους 12 μήνες. Τον Απρίλιο λιγότεροι απ' ό,τι τον περασμένο μήνα δήλωσαν ότι ζουν από τις αποταμιεύσεις τους ή με δανεικά.

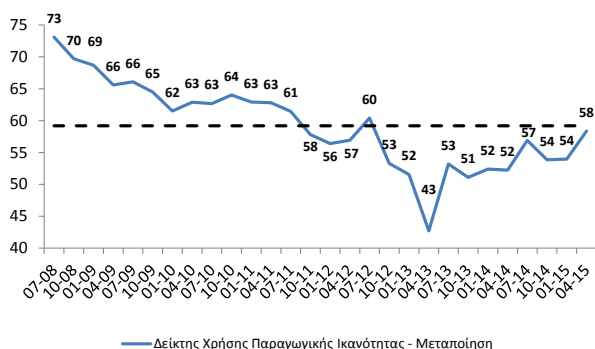
Συμπερασματικά, ο ΔΟΣ για την Κύπρο τον Απρίλιο 2015 αυξήθηκε κατά 4 μονάδες σε σχέση με τον Μάρτιο 2015. Η αύξηση αυτή οφείλεται σε γενική καλυτέρευση του επιχειρηματικού κλίματος σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από την Έρευνα καθώς και ανάμεσα τους καταναλωτές.

Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (Capacity Utilisation)

Στα πλαίσια των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας διεξάγεται έρευνα, σε τριμηνιαία βάση, για τη χρήση της παραγωγικής ικανότητας (capacity utilization) των επιχειρήσεων στους τομείς της *μεταποίησης* και των *υπηρεσιών*. Οι συνεντεύξεις γίνονται τηλεφωνικά ανάμεσα σε ανώτερα στελέχη εταιρειών σε δείγμα 100 επιχειρήσεων στη μεταποίηση και 200 επιχειρήσεων στις υπηρεσίες, το οποίο δίνει βαρύτητα σε μεγαλύτερες επιχειρηματικές μονάδες. Πιο κάτω παρουσιάζεται ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, ο οποίος μας δείχνει ποιο είναι το τρέχον ποσοστό παραγωγής των επιχειρήσεων σε σχέση με τη μέγιστη παραγωγική τους ικανότητα, όπου το 100% δηλώνει πλήρη παραγωγική ικανότητα. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας είναι χρήσιμος αφού παρέχει ενδείξεις για την εξέλιξη της οικονομικής δραστηριότητας. Αν για παράδειγμα η ζήτηση στην αγορά αυξάνεται, ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας θα τείνει να αυξάνεται, ενώ το αντίθετο συμβαίνει όταν η ζήτηση στην αγορά μειώνεται. Η χρήση της παραγωγικής ικανότητας παρακολουθείται συχνά και ως ένδειξη για τις πληθωριστικές τάσεις, καθώς όταν το ποσοστό παραγωγής είναι ψηλό αυξάνονται οι πιέσεις στις τιμές. Επίσης, οι επενδύσεις και η απασχόληση εξαρτώνται άμεσα από το βαθμό χρήσης της παραγωγικής ικανότητας σε μια επιχείρηση ή τομέα. Ο Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας για τη μεταποίηση και τις υπηρεσίες δημοσιεύεται από το ΚΟΕ σε τριμηνιαία βάση, με σκοπό την παροχή πρόσθετων πληροφοριών για τις εξελίξεις στη μεταποίηση, στις υπηρεσίες, αλλά και στην οικονομία γενικότερα.

Η πορεία του Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας της μεταποίησης για την περίοδο Ιούλιος 2008-Απρίλιος 2015 παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 8.⁴ Η διακεκομμένη γραμμή αντιστοιχεί στο μέσο όρο του Δείκτη για την περίοδο Ιούλιος 2008-Απρίλιος 2015.

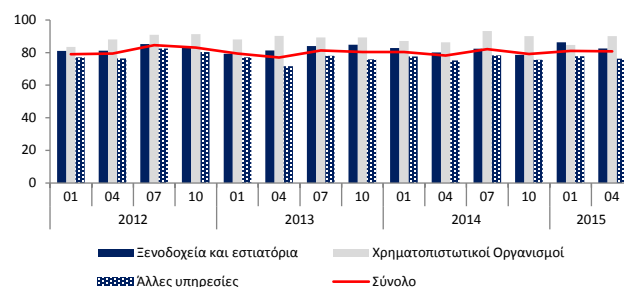
Διάγραμμα 8: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Μεταποίηση

ποσοστό παραγωγής βρίσκεται ήδη σε χαμηλά σχετικά επίπεδα.

Στον τομέα των υπηρεσιών, του οποίου η συνεισφορά στο ΑΕΠ της Κύπρου είναι πολύ πιο μεγάλη από αυτήν της μεταποίησης, ο Δείκτης παρουσιάζεται για το σύνολο του τομέα καθώς και για υποτομείς (Διάγραμμα 9).⁵

Διάγραμμα 9: Δείκτης Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας (%) - Υπηρεσίες

Ο βαθμός χρήσης της παραγωγικής ικανότητας στη μεταποίηση τον Απρίλιο 2015 αυξήθηκε στο 58%, από 54% τον Ιανουάριο 2015. Από τον Οκτώβριο 2011, η χρήση της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα της μεταποίησης βρίσκεται συνεχώς κάτω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο. Το χάσμα της παραγωγικής ικανότητας από το μακροχρόνιο της επίπεδο φαίνεται να μειώνεται μετά τον Απρίλιο του 2013. Η άνοδος του δείκτη παραγωγικής ικανότητας τον Απρίλιο 2015 αποτελεί ένδειξη ήπιας τόνωσης της ζήτησης, όμως οι επιχειρήσεις στη μεταποίηση συνεχίζουν να λειτουργούν κάτω από το κανονικό επίπεδο της παραγωγικής τους ικανότητας. Συνεπώς, δεν αναμένονται σημαντικές επενδύσεις, αφού με τα υφιστάμενα κτίρια/εγκαταστάσεις και εξοπλισμό το

Το συνολικό ποσοστό χρήσης παραγωγικής ικανότητας στις υπηρεσίες τον Απρίλιο 2015 παρέμεινε σταθερό στα επίπεδα του Ιανουαρίου 2015 δηλ. στο 81%, όμως βρίσκεται πιο πάνω από την αντίστοιχη περσινή περίοδο που είχε διαμορφωθεί στο 78%. Ειδικότερα, η χρήση της παραγωγικής ικανότητας τον Απρίλιο 2015 στον υποτομέα «ξενοδοχεία – εστιατόρια» και στις υπόλοιπες υπηρεσίες έχει μειωθεί από τον Ιανουάριο 2015 αλλά βρίσκονται σε ψηλότερο επίπεδο από τον Απρίλιο 2014. Αντίθετα, η χρήση της παραγωγικής ικανότητας στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς έχει αυξηθεί τον Απρίλιο 2015 συγκριτικά με τον Ιανουάριο 2015 καθώς και με τον Απρίλιο 2014.

⁴ Τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε αυτή την ενότητα δεν είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

⁵ Τα στοιχεία για το Δείκτη Χρήσης Παραγωγικής Ικανότητας στις υπηρεσίες άρχισαν να συλλέγονται από τον Ιανουάριο 2010. Ο Δείκτης υπολογίζεται σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG-ECFIN).

Πίνακας 1: Διαφορά μεταξύ ποσοστού θετικών και ποσοστού αρνητικών απαντήσεων¹

Μήνας	2014										2015			
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	
ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ (ΚΟΕ)	98.5	100.9	101.4	102.3	101.0	101.2	100.7	103.3	105.5	103.0	103.9	103.7	107.7	
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ														
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	0	6	5	7	3	6	5	9	11	6	12	12	17	
Οικονομική κατάσταση επιχείρησης τους τελευταίους 3 μήνες ³	-12	1	-4	0	-7	0	-3	-6	1	-1	6	1	9	
Ζήτηση τους τελευταίους 3 μήνες ³	-7	-7	0	-1	5	6	2	3	4	5	3	5	11	
Αναμενόμενη ζήτηση τους επόμενους 3 μήνες ³	20	22	18	21	9	12	16	28	29	15	26	30	30	
Απασχόληση τους τελευταίους 3 μήνες	-2	-7	-1	2	-7	10	5	0	4	1	3	3	1	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-6	-5	-3	4	1	7	1	6	3	-1	8	4	8	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-8	-3	-6	-13	-8	-5	-8	-12	-14	-12	-14	-21	-11	
ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ														
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-9	-12	-13	-14	-14	-12	-15	-14	-11	-10	-10	-12	-8	
Πωλήσεις τους τελευταίους 3 μήνες ³	-37	-33	-32	-29	-38	-34	-35	-34	-31	-29	-33	-29	-26	
Τρέχοντα αποθέματα ³	-15	-5	-2	0	-6	-4	-2	2	-2	-7	-1	-1	-1	
Αναμενόμενες πωλήσεις τους επόμενους 3 μήνες ³	-6	-8	-10	-12	-10	-6	-13	-6	-3	-8	1	-7	1	
Αναμενόμενες παραγγελίες σε προμηθευτές τους επόμενους 3 μήνες	-23	-22	-21	-29	-24	-20	-27	-26	-24	-23	-20	-19	-16	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες	-2	-3	-3	-6	-5	-3	-1	-4	0	1	-3	1	0	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-6	-6	-7	-1	-17	-16	-8	-11	-13	-17	-2	-3	9	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ														
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-43	-49	-47	-50	-45	-47	-52	-49	-50	-45	-49	-44	-43	
Οικοδομική δραστηριότητα τους τελευταίους 3 μήνες	-42	-55	-42	-35	-49	-43	-44	-40	-30	-25	-25	-28	-23	
Υπό εξέλιξη έργα (current overall order books) ³	-74	-88	-84	-86	-85	-86	-87	-90	-91	-86	-86	-81	-86	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ³	-12	-10	-11	-15	-5	-9	-17	-8	-9	-3	-12	-7	1	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-26	-33	-27	-15	-25	-24	-24	-16	-13	-10	-14	-27	-14	
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ														
Επιχειρηματικό Κλίμα - Δείκτης ²	-9	-8	-9	-9	-8	-9	-11	-16	-11	-11	-8	-8	-3	
Παραγωγή τους τελευταίους 3 μήνες	-7	-4	-6	-3	-1	-9	-21	-20	-22	-14	-8	-14	-5	
Τρέχουσες συνολικές παραγγελίες ³	-40	-41	-42	-47	-43	-47	-49	-61	-53	-53	-44	-49	-44	
Τρέχουσες παραγγελίες για εξαγωγές	-29	-32	-36	-57	-38	-41	-25	-41	-37	-38	-27	-32	-19	
Τρέχοντα αποθέματα τελικών προϊόντων ³	-12	-14	-10	-16	-10	-15	-15	-12	-17	-18	-22	-26	-24	
Αναμενόμενη παραγωγή τους επόμενους 3 μήνες ³	3	3	6	3	10	7	0	0	2	3	-1	-2	10	
Αναμενόμενη απασχόληση τους επόμενους 3 μήνες ⁴	-1	-3	6	-3	-11	-4	-7	-5	0	0	-4	-1	-1	
Αναμενόμενες τιμές πώλησης τους επόμενους 3 μήνες	-2	1	-3	-1	4	-5	1	2	3	1	0	-2	6	
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ														
Δείκτης ²	-38	-34	-28	-28	-27	-31	-30	-24	-20	-25	-30	-32	-22	
Οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους τελευταίους 12 μήνες	-49	-47	-44	-41	-39	-38	-42	-41	-35	-34	-34	-31	-31	
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες ³	-19	-18	-19	-12	-12	-12	-16	-14	-5	-11	-14	-19	-8	
Οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους τελευταίους 12 μήνες	-66	-60	-56	-46	-46	-45	-51	-43	-37	-37	-40	-41	-35	
Αναμενόμενη οικονομική κατάσταση στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ³	-29	-19	-12	-13	-10	-16	-15	-9	1	-9	-23	-26	-8	
Τιμές καταναλωτικών αγαθών τους τελευταίους 12 μήνες	-24	-19	-12	-12	-16	-19	-16	-14	-23	-28	-38	-14	-12	
Αναμενόμενες τιμές καταναλωτικών αγαθών τους επόμενους 12 μήνες	-18	-20	-15	-14	-26	-30	-18	-20	-33	-43	-37	-26	-18	
Αναμενόμενη ανεργία στην Κύπρο τους επόμενους 12 μήνες ^{3, 4}	44	38	27	25	29	35	26	21	22	29	24	24	22	
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για μεγάλες αγορές	-49	-48	-50	-45	-48	-43	-47	-43	-40	-48	-38	-42	-39	
Δαπάνες για μεγάλες αγορές τους επόμενους 12 μήνες	-58	-56	-64	-50	-56	-53	-53	-48	-46	-52	-51	-45	-45	
Καταλληλότητα τρέχουσας χρονικής στιγμής για αποταμίευση	-34	-37	-35	-32	-33	-33	-38	-34	-24	-31	-29	-32	-24	
Πιθανότητα αποταμίευσης τους επόμενους 12 μήνες ³	-61	-61	-54	-61	-57	-60	-63	-53	-55	-52	-58	-59	-50	
Δήλωση-περιγραφή για την τρέχουσα κατάσταση του νοικοκυριού	-4	-5	-3	-4	-4	-1	-7	-1	0	-2	1	-1	3	

Σημειώσεις:

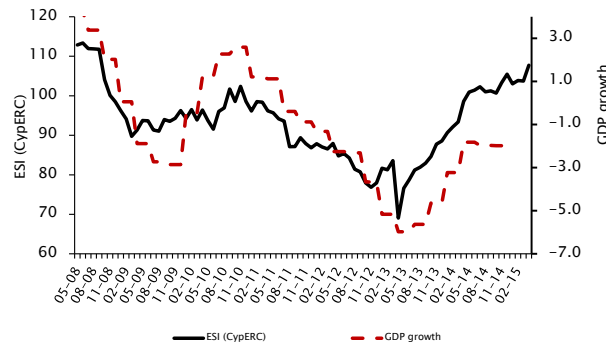
¹ Οι θετικές απαντήσεις αναφέρονται σε αύξηση/βελτίωση/καταλληλότητα/πάνω από το κανονικό/μεγάλη πιθανότητα και οι αρνητικές στα αντίθετα. Τα στοιχεία είναι διορθωμένα από εποχιακές διακυμάνσεις (seasonally adjusted).

² Η κατασκευή του δείκτη περιγράφεται στο http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/documents/userguide_en.pdf
³ Οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση περιλαμβάνονται στην κατασκευή του δείκτη για την κάθε έρευνα.

⁴ Ακολουθώντας εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι απαντήσεις στη συγκεκριμένη ερώτηση δεν διορθώνονται για εποχιακές διακυμάνσεις (non-seasonally adjusted).

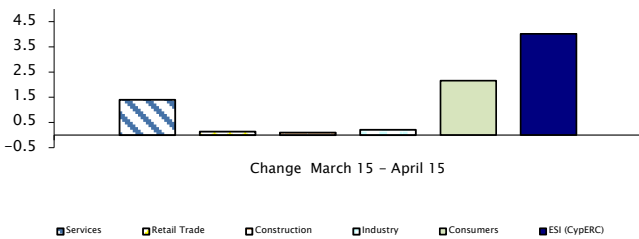
April 2015

Figure 1: Economic Sentiment Indicator (ESI CypERC) and GDP growth

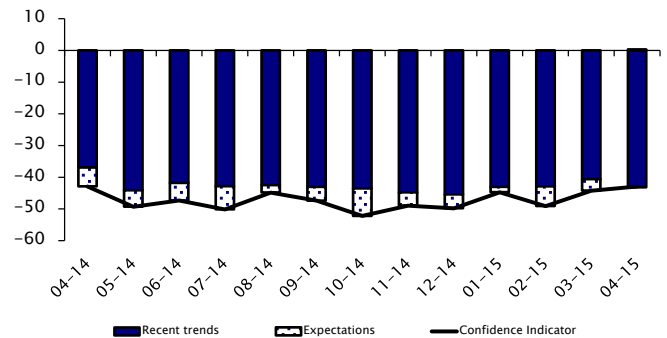

Note: The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator constructed by the Economics Research Centre (ESI CypERC) reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

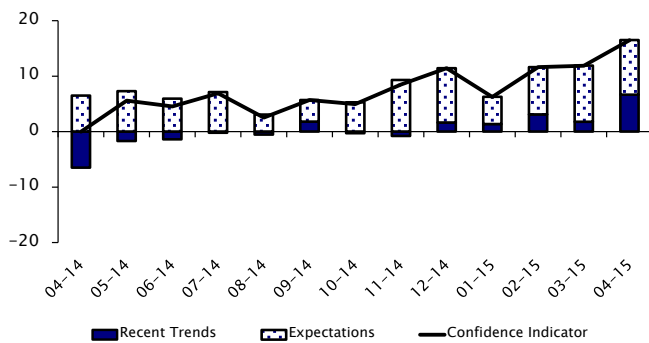
Figure 2: Decomposition of the change in ESI (CypERC)

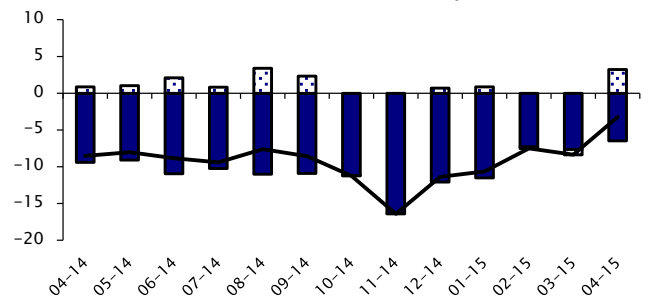
Figure 5: Construction Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

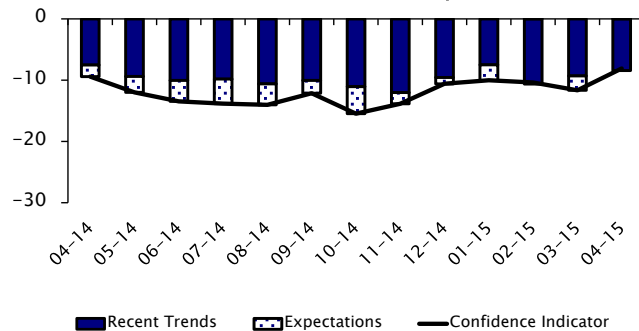
Figure 3: Services Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

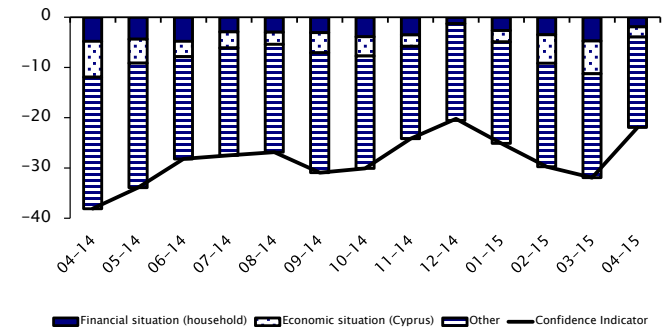
Figure 6: Industrial Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

Figure 4: Retail Trade Confidence Indicator (contribution of recent trends and expectations)

Figure 7: Consumer Confidence Indicator (contribution of financial/economic situation expectations and other factors)

Note: Other factors include unemployment expectations and savings intentions.

Table 1: Difference between the percentage of positive and negative responses (balance)¹ and ESI (CypERC)

Month	2014										2015			
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	
ECONOMIC SENTIMENT INDICATOR (ESI CypERC)²	98.5	100.9	101.4	102.3	101.0	101.2	100.7	103.3	105.5	103.0	103.9	103.7	107.7	
SERVICES														
Services Confidence Indicator ³	0	6	5	7	3	6	5	9	11	6	12	12	17	
Business situation, past 3 months ⁴	-12	1	-4	0	-7	0	-3	-6	1	-1	6	1	9	
Turnover (demand), past 3 months ⁴	-7	-7	0	-1	5	6	2	3	4	5	3	5	11	
Expected turnover (demand), next 3 months ⁴	20	22	18	21	9	12	16	28	29	15	26	30	30	
Employment, past 3 months	-2	-7	-1	2	-7	10	5	0	4	1	3	3	1	
Expected employment, next 3 months	-6	-5	-3	4	1	7	1	6	3	-1	8	4	8	
Expected selling prices, next 3 months	-8	-3	-6	-13	-8	-5	-8	-12	-14	-12	-14	-21	-11	
RETAIL TRADE														
Retail Trade Confidence Indicator ³	-9	-12	-13	-14	-14	-12	-15	-14	-11	-10	-10	-12	-8	
Business activity (sales), past 3 months ⁴	-37	-33	-32	-29	-38	-34	-35	-34	-31	-29	-33	-29	-26	
Stock of goods ⁴	-15	-5	-2	0	-6	-4	-2	2	-2	-7	-1	-1	-1	
Expected business activity (sales), next 3 months ⁴	-6	-8	-10	-12	-10	-6	-13	-6	-3	-8	1	-7	1	
Orders placed with suppliers, next 3 months	-23	-22	-21	-29	-24	-20	-27	-26	-24	-23	-20	-19	-16	
Expected employment, next 3 months	-2	-3	-3	-6	-5	-3	-1	-4	0	1	-3	1	0	
Expected selling prices, next 3 months	-6	-6	-7	-1	-17	-16	-8	-11	-13	-17	-2	-3	9	
CONSTRUCTION														
Construction Confidence Indicator ³	-43	-49	-47	-50	-45	-47	-52	-49	-50	-45	-49	-44	-43	
Building activity, past 3 months	-42	-55	-42	-35	-49	-43	-44	-40	-30	-25	-25	-28	-23	
Current overall order books ⁴	-74	-88	-84	-86	-85	-86	-87	-90	-91	-86	-86	-81	-86	
Expected employment, next 3 months ⁴	-12	-10	-11	-15	-5	-9	-17	-8	-9	-3	-12	-7	1	
Expected selling prices, next 3 months	-26	-33	-27	-15	-25	-24	-24	-16	-13	-10	-14	-27	-14	
INDUSTRY														
Industrial Confidence Indicator ³	-9	-8	-9	-9	-8	-9	-11	-16	-11	-11	-8	-8	-3	
Production, past 3 months	-7	-4	-6	-3	-1	-9	-21	-20	-22	-14	-8	-14	-5	
Current overall order books ⁴	-40	-41	-42	-47	-43	-47	-49	-61	-53	-53	-44	-49	-44	
Current export order books	-29	-32	-36	-57	-38	-41	-25	-41	-37	-38	-27	-32	-19	
Stock of finished products ⁴	-12	-14	-10	-16	-10	-15	-15	-12	-17	-18	-22	-26	-24	
Expected production, next 3 months ⁴	3	3	6	3	10	7	0	0	2	3	-1	-2	10	
Expected employment, next 3 months ⁵	-1	-3	6	-3	-11	-4	-7	-5	0	0	-4	-1	-1	
Expected selling prices, next 3 months	-2	1	-3	-1	4	-5	1	2	3	1	0	-2	6	
CONSUMERS														
Consumer Confidence Indicator ³	-38	-34	-28	-28	-27	-31	-30	-24	-20	-25	-30	-32	-22	
Financial situation of household, past 12 months	-49	-47	-44	-41	-39	-38	-42	-41	-35	-34	-34	-31	-31	
Expected financial situation of household, next 12 months ⁴	-19	-18	-19	-12	-12	-12	-16	-14	-5	-11	-14	-19	-8	
General economic situation in Cyprus, past 12 months	-66	-60	-56	-46	-46	-45	-51	-43	-37	-37	-40	-41	-35	
Expected general economic situation in Cyprus, next 12 months ⁴	-29	-19	-12	-13	-10	-16	-15	-9	1	-9	-23	-26	-8	
Consumer prices, past 12 months	-24	-19	-12	-12	-16	-19	-16	-14	-23	-28	-38	-14	-12	
Expected consumer prices, next 12 months	-18	-20	-15	-14	-26	-30	-18	-20	-33	-43	-37	-26	-18	
Expected unemployment in Cyprus, next 12 months ^{4,5}	44	38	27	25	29	35	26	21	22	29	24	24	22	
Major purchases at present	-49	-48	-50	-45	-48	-43	-47	-43	-40	-48	-38	-42	-39	
Major purchases intentions, next 12 months	-58	-56	-64	-50	-56	-53	-53	-48	-46	-52	-51	-45	-45	
Savings at present	-34	-37	-35	-32	-33	-33	-38	-34	-24	-31	-29	-32	-24	
Savings intentions, next 12 months ⁴	-61	-61	-54	-61	-57	-60	-63	-53	-55	-52	-58	-59	-50	
Statement on the current financial condition of household	-4	-5	-3	-4	-4	-1	-7	-1	0	-2	1	-1	3	

Notes:

¹ Positive responses refer to increase/improvement/ above normal/very or fairly likely, while the opposite holds for negative responses. Data are seasonally adjusted.

² The weights used in the calculation of the Economic Sentiment Indicator reflect the contribution of each sector to the GDP of Cyprus.

³ The calculation of the confidence (composite) indicator is described in http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/business_consumer_surveys/userguide_en.pdf.

⁴ The responses to this question are used in the calculation of the confidence (composite) indicator for each survey.

⁵ Following a suggestion by the European Commission, the responses to this question are not adjusted for seasonality.

Since May 2008 the Economics Research Centre, in collaboration with RAI Consultants Ltd, have been conducting the Business and Consumer Surveys in Cyprus, as part of the Joint Harmonised European Union Programme of Business and Consumer Surveys. The programme is co-financed by the European Commission.